

ХАРКІВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД

майдан Героїв Небесної Сотні, 36, м. Харків, 61001, тел. (057) 751 88 71, факс (057) 751 92 13,
e-mail: inbox@hra.court.gov.ua, код ЄДРПОУ 42261368

12 жовт 2021

№ ЕП-01-10-6655/21 На № 26100/0/9-21 від 09.09.2021

ВЛХ

Виконувачу обов'язків голови
Вищої ради правосуддя

Олексію МАЛОВАЦЬКОМУ

вул. Студентська, 12-А, м. Київ, 04050

assistant@hcj.gov.ua

Шановний Олексію Володимировичу!

За результатами розгляду Вашого листа стосовно надання пропозицій за результатами обговорення порушених у Щорічній доповіді за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні», затвердженої рішенням Вищої ради правосуддя від 05 серпня 2021 року № 1797/0/15-21, питань, повідомляємо наступне.

Складання, підготовка, оприлюднення, а також широке професійне обговорення щорічної доповіді про стан забезпечення незалежності суддів в Україні є одними з важливих і дієвих комунікаційних інструментів забезпечення належного та ефективного функціонування системи правосуддя в Україні.

При обговоренні Щорічної доповіді за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» особливу актуальність заслуговують питання необхідності першочергового вирішення кризової ситуації, яка триває понад п'ять років, та пов'язана з гостим дефіцитом суддівських кадрів, а також тривалою відсутністю повноцінного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

На протязі свого існування Харківський апеляційний суд завжди стоїть на сторожі неухильного дотримання конституційних прав і свобод громадян, гарантій їх захисту від неправомірних та противоправних дій, забезпечуючи виконання основоположних засад та приписів Конституції України щодо здійснення правосуддя на засадах верховенства права та законності..

Зазначаємо, що забезпечення своєчасного, об'єктивного та неупередженого розгляду справ є фундаментальними принципами роботи судів, а також невід'ємним компонентом загального рівня довіри до судової влади.

Звертаємо увагу, що згідно з чинною редакцією наказу голови Державної судової адміністрації України № 373 від 31 липня 2018 року «Про визначення кількості суддів апеляційних судів, утворених в апеляційних округах» (зі змінами) визначено, що в Харківському апеляційному суді має працювати мінімум 60 суддів.

Проте, станом на початок жовтня 2021 року правосуддя в Харківському апеляційному суді здійснюють лише 14 суддів, цифри навантаження на яких б'ють всі рекорди, оскільки юрисдикція суду охоплює 37 місцевих загальних судів.

Між тим, в таких надзвичайно складних умовах у Харківському апеляційному суді працюють судді з високим рівнем освіти, досвіду, професіоналізму, компетентності, довіри та доброчесності.

Тільки за період з 01 січня 2021 року по 10 вересня 2021 року в кожного судді апеляційного суду в середньому в провадженні перебувало 1 434 судові справи та матеріали. За цей же період на одного суддю Харківського апеляційного суду в середньо припадає для розгляду та прийняття рішення 1 206 справ та матеріалів.

З урахуванням зменшення у 2021 році кількісного складу суддів до 14 осіб, прогнозоване збільшення до кінця 2021 року середньомісячного навантаження в суддів судової палати з розгляду кримінальних справ буде становити близько 149 справ і матеріалів, а суддів зі спеціалізацією по розгляду цивільних справ цей показник перевищить 196 справ, які надходять як в апеляційному порядку, так і як до суду першої інстанції.

Зазначені статистичні показники не можуть розглядатися та сприйматися як прості цифри, оскільки за кожною справою стоїть доля людини, її особисті майнові та немайнові права, законні інтереси.

Водночас згідно з вимогами чинного процесуального законодавства перегляд судових справ в апеляційному суді здійснюється колегіально, отже фактична цифра навантаження щодо кожного судді є втричі більшою, оскільки судді беруть участь в розгляді судових справ як члени колегії.

Забезпечити опрацювання, попередні вивчення та підготовку такого значного обсягу судових справ та матеріалів до судового розгляду з кожним днем стає все складніше та складніше.

Без термінового вирішення та негайного реагування з боку центральних органів влади, вказана ситуація щодо критичної відсутності суддів в апеляційному суді може загрожувати стабільності функціонування більшості місцевих судів та правоохоронних органів Харківської області, а також суттєво погіршити доступ громадян до правосуддя.

Також необхідно взяти до уваги, що крім розгляду кримінальних проваджень, судді Харківського апеляційного суду розглядають значний обсяг клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії органів досудового розслідування з місцезростакуванням як в Харківській області, так і

за її межами, зокрема Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у м. Краматорську, Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у м. Полтаві, Державної прикордонної служби України, Управління Служби безпеки України в Полтавській, Луганській та Донецькій областях тощо.

Більше того, численні документи з грифом секретності надходять від Офісу Генерального прокурора, Полтавської обласної прокуратури, Луганської обласної прокуратури, Донецької обласної прокуратури тощо.

Частково озвучену ситуацію може вирішити прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів з метою забезпечення здійснення правосуддя та усунення загрози припинення роботи апеляційних судів» (реєстр. 6049), який внесений на розгляд Верховної Ради України 14 вересня 2021 року.

Проектом Закону пропонується тимчасово, до дня завершення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсу на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів, оголошеного 09 серпня 2019 року, наділити Вищу раду правосуддя повноваженнями здійснювати відрядження суддів місцевого, апеляційного суду або Верховного Суду до апеляційного суду тієї самої спеціалізації строком на один рік.

Відрядження буде здійснюватися Вищою радою правосуддя у зв'язку з неможливістю здійснення правосуддя у відповідному апеляційному суді, загрозою припинення роботи апеляційного суду у зв'язку з надзвичайними обставинами, за рішенням Вищої ради правосуддя та за згодою відповідного судді.

У тому разі якщо Вища рада правосуддя стане неповноважною внаслідок відсутності достатньої кількості її членів, відповідні повноваження пропонується надати Раді суддів України.

Проте ухвалення цього закону вирішить ситуацію лише тимчасово.

Без повноцінного функціонування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про подолання кадрового дефіциту в судах України говорити зарано.

Не набагато краща ситуація з нестачею суддів спостерігається і в місцевих судах Харківської області. Зокрема в Балаклійському, Барвінківському, Борівському районних судах Харківської області працюють менше половини від штатної чисельності суддів.

Актуальними також залишаються і питання фінансового забезпечення судів.

До цього часу не вирішено питання щодо компенсації суддям недоплаченої суддівської винагороди, яка була частково утримана у 2020 році в період дії карантину на підставі положень законодавства, що згодом були визнані Конституційним Судом України неконституційними.

Протягом 2019-2020 року спостерігається загрозлива тенденція до поступового зменшення бюджетних витрат на оплату праці працівників апарату суду. Особливе загострення з оплатою праці відбулося у період 2020-2021 років.

Суттєве погіршення умов оплати праці загрожує стабільній роботі суду, що також може потягнути за собою порушення прав громадян на ефективний та своєчасний судовий захист.

У таких складних умовах, одним із основних завдань керівництва суду є збереження кадрового потенціалу суду, що фактично неможливе без створення та забезпечення належних умов матеріального та фінансового забезпечення.

Кошти, які виділені Харківському апеляційному суду в 2021 році, при раціональному та зваженому розподілі, дають змогу виплачувати працівникам суду стимулюючі виплати (орієнтовно 80-100% від посадового окладу), які лише частково підтримують мотивацію більшості працівників суду та стримують колектив від масового звільнення та зростання психологічної напруги.

У 2021 році з апарату Харківського апеляційного суду звільнилося більше 20 працівників, а проведення конкурсів на заміщення вакантних посад бажаних результатів не дають.

Не краща ситуація склалася і з капітальними видатками. З 2019 року в Апеляційному суді Харківської області (перебуває у стані ліквідації) тривають ремонтно-реставраційні роботи фасаду будівлі, які фактично зупинені через тотальне недофінансування.

Разом з тим, Харківський апеляційний суд також глибоко занепокоєний випадками безпідставного втручання в роботу судів, посяганням на загальні засади незалежності суддів, намаганням окремих громадських активістів, політичних діячів звинуватити суди у винесенні незаконних рішень, спроб здійснення тиску на суддів, погроз фізичної та психологічної розправи.

Реакція правоохоронних органів на такі факти і події повинна бути миттєвою та ефективною.

За таких обставин, вищевказана Щорічна доповідь за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» потребує детального вивчення та прийняттям ключових рішень щодо вирішення порушених у ній питань, оскільки правосуддя є одним ключових та базових елементів правової держави.

З повагою

Голова суду

Олена ГРОШЕВА